



# SMRT NA PARNÍKU

NA PALUBĚ JE VRAH...

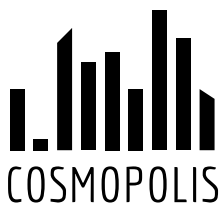


  
COSMOPOLIS



R. L. Graham





# SMRT NA PARNÍKU

R. L. Graham

*Přeložila Ivana Čejková*

Copyright © R. L. Graham 2024

First published 2024 by Macmillan, an imprint of Pan Macmillan,  
a division of Macmillan Publishers International Limited

Cover illustration: James Weston Lewis

Cover design: Kieryn Tyler

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

Translation © Ivana Čejková, 2025

ISBN 978-80-247-4881-8

*Věnováno památce Dr. Marilyn Livingstoneové, vědkyni,  
hudebnici a spisovatelce, ženské polovině pseudonymu R. L. Graham  
a spoluautorce této knihy, která zemřela 10. září 2023 na rakovinu.  
Vzpomínka na ni bude žít v mnoha knihách, krásné hudbě  
a milující rodině a přátelích.*



*Dne 7. května 1915 byl u irského pobřeží potopen německou ponorkou U-20 britský luxusní zaoceánský parník RMS Lusitania. Po jediném zásahu torpédem následoval záhadný druhý výbuch a loď se překvapivě rychle potopila. Incident si vyžádal téměř dvanáct set životů. Tento příběh je připomenutím osudové cesty Lusitanie. S výjimkou kapitána Williama Turnera jsou všechny postavy, které v této knize vystupují, smyšlené.*



# *RMS Lusitania*

## ZASEDACÍ POŘÁDEK V JÍDELNĚ

*Stůl č. 22*

Pan Harry Chalfont, bývalý britský vicekonzul v New Yorku

Paní Dolly Marklandová, manželka kanadského armádního důstojníka

Pan Charles Schurz, konzultační inženýr a odborník na efektivitu práce

Pan William Coleman Ripley, divadelní impresáři

Pan Edwin Peabody Franklin, průmyslník

Señor Esteban López, klavírista a dirigent

Pan Patrick Gallagher, státní úředník, Úřad generálního pokladníka

Señora Corazón Lópezová, manželka señora López

Pan James Dowrich, podnikatel a bývalý důstojník Britského  
královského námořnictva



# 1

SOBOTA 1. KVĚTNA 1915

8:56 HOD.

„Dobré ráno, Hammy. Vidím, že se stále zaobíráš lodními knihami.“

Stewardova kancelář se nacházela na promenádní palubě s výhledem do vykachlíkovaného foyer, které mělo připomínat hotelovou halu. Stevard, podsaditý, prošedivělý muž se silným glasgowským přízvukem a brýlemi posazenými na špičce nosu, prudce vzhlédl a pak, když mluvčího poznal, se usmál. „Á, Pat Gallagher. Vždycky když se tu objevíš, tak jsou na palubě nějaké potíže.“

Gallagher se usmál. „Chápu to správně, že už o mně víš?“

„Ano, kapitán se mi zmínil.“ Hamilton zvednutým palcem ukázal k můstku. „Už ses s Tvrdákem Billem setkal?“

„Právě jdu od něj.“ Gallagher popadl cestovní brašnu. „Ukaž mi, kde mám kajutu, abych si mohl vybalit.“

Hamilton sáhl do skříňky pro klíč. „Ubytoval jsem tě v B33. Ukážu ti, kde to je.“

Gallagher se zadíval na frontu cestujících první třídy za sebou. Muži i ženy, všichni elegantně oblečení, ti mladší vzrušení a natěšení, jiní s ustrašeným výrazem ve tváři. „Jak dlouho tady budeme stát, mami?“ zeptal se rozzlobeně dětský hlas. „Chci už jít do kajuty!“ Z druhé strany se ozval starší muž, který se dožadoval, aby při jídle mohl sedět u kapitánova stolu.

„A máš na to čas, Hammy?“ zeptal se Gallagher.

„Ostatní stevardi je zvládnou.“ Hamilton se vydal k přídi lodi. „Musíme si pohovořit.“

B33 byla vnější kajuta na pravoboku promenádní paluby, pohodlná, světlá a vzdušná. Stolek na umyvadlo i psací stůl byly z jemně vyřezávaného mahagonového dřeva, skříň byla intarzovaná perletí. Na příborníku stály dvě křišťálové karafy, jedna plná whisky a druhá brandy. Secesní lampy měly stínidla z matného leptaného skla. „Tentokrát jsi mě ubytoval v obstojnější kajutě než poslední,“ podotkl Gallagher.

„Jsme plní sotva z poloviny, takže máme dost volných míst. V posledních dnech několik cestujících rezervace zrušilo.“ Hamilton sáhl do vnitřní kapsy saka uniformy a vytáhl z ní složený list novin. „Předpokládám, že tohle jsi viděl.“

Ukázal na dva nadpisy v pravém sloupci stránky. První bylo oficiální oznámení o plavbě společnosti Cunard – *DO EVROPY PŘES LIVERPOOL, LUSITANIA, NEJRYCHLEJŠÍ A NEJVĚTŠÍ PARNÍK NYNÍ SLOUŽÍCÍ V ATLANTIKU, SOBOTA 1. KVĚTNA, 10 HOD.* A pod tím, v černém rámečku jako úmrtní oznámení, bylo krátké prohlášení.

## UPOZORNĚNÍ!

Cestujícím, kteří se chystají na cestu přes Atlantik, se připomíná, že mezi Německem a jeho spojenci a Velkou Británií a jejími spojenci je válečný stav a válečná zóna tudíž zahrnuje i vody přiléhající k britským ostrovům.

V souladu s oficiálním oznámením vlády Německé říše jsou plavidla plující v těchto vodách pod vlajkou Velké Británie nebo jejích spojenců vystavena riziku zničení a cestující plavící se do válečné zóny na lodích Velké Británie nebo jejích spojenců konají tak na vlastní nebezpečí.

NĚMECKÁ ŘÍŠSKÁ AMBASÁDA,  
WASHINGTON, D. C., 22. DUBNA 1915.

Gallagher přikývl. „Kapitán Turner se o tom zmínil. Někteří cestující prý dostávají i varovné telegramy, aby na loď nenastupovali. Mimochodem, co tady vlastně Tvrdák Bill dělá? Myslím jsem, že kapitánem téhle lodi je Dow a Turner má *Transylvánii*.“

„Copak jsi to neslyšel? Při poslední plavbě na východ jsme dostali varování, že ve válečné zóně operují ponorky, a Dow se rozhodl vyvěsit vlajku Spojených států, aby naši loď vydával za neutrální. Propluli jsme bezpečně, ale americké velvyslanectví kvůli tomu rozpoutalo peklo. Ministerstvo zahraničí se opřelo do ředitelů rejdařství Cunard, a ti Dowa vyhodili a velením pověřili Tvrdáka Billa Turnera.“ Hamilton se na chvíli odmlčel. „Však uvidíš, jaké změny na *Velké Lucy* jsou,“ řekl. „Ale ne k lepšímu.“

„Co tím myslíš?“

„Třeba posádka. Všichni nejlepší námořníci odešli ke královskému námořnictvu a najatí náhradníci jsou naprostí zelenáči. Dow se je snažil vycvičit, ale moc daleko se nedostal. A Turner je na palubě teprve pár týdnů. Jo, a Rawlings dostal povolávací rozkaz.“

„To mě mrzí.“ V době Gallagherovy služby na *Lusitanii* tam Rawlings pracoval jako lékař a byl velmi schopný a chytrý.

„Teď tu máme doktora Whitinga, ale není tak dobrý,“ zašeptal Hamilton. „Prý musíme šetřit uhlím, takže jsme odstavili jednu kotelnu a maximální rychlost není o moc vyšší než dvacet uzlů. Navíc jsme byli donuceni zrušit část kajut pro pasažéry třetí třídy na spodní palubě a přeměnit je na nákladový prostor. Máme sice spoustu prázdných kajut, ale aspoň nákladový prostor je plný.“

„Skutečně? A co vezeme?“

„Většinou potraviny – sýr, slaninu, sádlo, masové konzervy... Doma je prý nedostatek jídla.“

Gallagher přikývl. „Když jsem odjížděl z Londýna, viděl jsem před obchody dlouhé fronty. A co cestující?“

„Je to o něco horší než obvykle. Pár shnilých jablek se tu určitě najde.“

„Řekl bych, že máš pravdu. Kde je kajuta Harryho Chalfonta?“

Stevard povytáhl obočí. „Bylo mi řečeno, že cestujete spolu, takže jsem ho ubytoval v B37. To je přímo naproti tobě. Smím se zeptat, o co jde?“

Gallagher se pousmál. Hamilton byl jeho starý přítel a prožili toho spolu hodně. „Mám rozkaz přivést ho domů,“ zašeptal Gallagher.

„Aha, takže eskorta? Myslel jsem si to. Co provedl?“

„To zatím nevíme.“

„Chápu.“ Hamilton si ho pozorně prohlédl. „A jak se ti daří, brachu?“

„Je to pořád stejný, ani lepší, ani horší.“

„No, když to říkáš. Ale všiml jsem si, že máš v obličejí pár vrásek, které tam předtím nebyly.“

Gallagher se znovu usmál. „To samý bych mohl říct o tobě.“

„To je tou dobou, ve který žijeme. Tak fajn, kdybys něco potřeboval, dej mi vědět.“

Po stevardově odchodu Gallagher otevřel kufr a začal si vybalovat věci. Netrvalo mu to dlouho. Léta služby, nejprve u námořní pěchoty Britského královského námořnictva a poté u zvláštního oddělení metropolitní policie, ho naučila cestovat nalehko. Několik sad oblečení, cestovní souprava s holicím strojkem, mýdlem, kartáčem na vlasy a dalšími nezbytnostmi, služební revolver Webley Mark IV a voskovaná papírová krabička s náboji se znakem Královského arzenálu – širokým šípem, výtisk Baudelairových *Květů zla* ve francouzštině a věnováním uvnitř: *S láskou od R. F.* Na dně kufru pak ležel balík z hrubého plátna potřísněného barvou obsahující

skládací stojan, roli malířského plátna, mnohokrát použitou paletu, tuby s barvami, plechovku terpentýnu a několik štětců.

Tento balík byl jeho stálým společníkem už téměř dvacet let, procestoval s ním svět od Rudého moře a čínských vod až po Irsko a severní Atlantik. Už ani nevěděl, proč ho s sebou neustále vozí. Od Roxaniny smrti nemaloval, dokonce balík ani neotevřel. Věděl, že terpentýn se už dávno vypařil, štětce ztratily svou jemnost a barevné pigmenty v tubách ztvrdly na kámen. Přesto je nedokázal vyhodit.

Na pažení naproti kulatému okénku viselo zrcadlo ve stříbrném rámu. Gallagher chvíli studoval svůj odraz a v dálce slyšel slabé hučení strojů a ventilátorů. Paluba pod nohama se mu trochu zachvěla. Hamilton měl pravdu, v obličeji mu přibýlo vrásek a vlasy na spáncích prokvétaly stříbrem, přestože mu teprve nedávno bylo čtyřicet. Jizva na spánku těsně nad levým okem časem trochu vybledla, ale stále tam byla, připomínka minulosti, kterou ještě nedokázal vytěsnit z paměti.

Znovu se zadíval do zrcadla. *Nejsou to roky, co ti vykreslilo vrásky, pomyslel si. Ale lidé, jejich naděje a sny, noční můry a smrt, co tě vysává až do morku kostí.*

*A přesto, přál by sis, aby to bylo jinak? Co je větší tragédie? Ztratit ji, nebo ji vůbec nepoznat, nevědět, o co jsi přišel?*

Ale jiný hlas mu napovídal: *Jak můžeš tvrdit, žeš ji ztratil? Nikdy nebyla tvoje. Dala ti to jasně najevo, i když ti nikdy nevysvětlila proč.*

„Tak dost!“ řekl svému obrazu. „Přestaň s tím!“

Zaslechl lodní sirénu, ozvěna se dlouze a truchlivě táhla po manhattanském nábřeží. Téměř okamžitě se *Lusitania* dala do pohybu, opustila molo číslo 54 a vplula do řeky Hudson. Jak velké motory zabraly, vibrace na palubě zesílily. Gallagher se odvrátil od zrcadla, opatrně vytáhl plátěný balík z cestovního kufru a uložil ho na dno skříně. Pak vyšel ven a dveře kajuty za sebou zamkl.

Na chodbě ho zastavil hlas. „No to mě podrž. Jsi to ty, Gallagher?“

Gallagher se otočil. Muž, který stál naproti němu, byl zhruba stejně starý jako on, robustně stavěný, se širokým obličejem a výraznou bradou. Oči měl překvapením vytřeštěné, ale usmíval se. „Pamatuješ se na mě?“ zeptal se.

Vzpomínky se mu okamžitě vrátily. Najednou měl před očima stejnou tvář s důstojnickou čepicí královského námořnictva a uniformu s označením poručíka na rukávu. „Malta, rok 1895,“ zašeptal. „Sloužili jsme spolu na *Ramillies*.“

„Přesně tak. Byla to nejhorší bitevní loď, na které jsem kdy plul. I na klidném moři se kolébala jako prase v bahně.“ Druhý muž natáhl ruku. Měl britský přízvuk s nádechem cornwallštiny a americké angličtiny. „Jimmy Dowrich.“

Gallagher se usmál a podal mu ruku. „Co tě přivádí sem na palubu?“

„Mírím domů, abych přispěl k válečnému úsilí. Jsem stále v záloze a očekávám, že mě každým dnem povolají. Chci admirálně ušetřit práci s hledáním.“

„Divím se, že to ještě neudělali.“

„Byl jsem pracovně v Americe. Nemáš čas na skleničku? Rád bych si s tebou popovídal, když už jsme na jedné lodi.“

Gallagher zavrtěl hlavou. „Promiň, ale mám s někým schůzku. Snad někdy později.“

„Jistě. Jak říkají Amíci, necháme to na jindy. Ale neodkládejme to dlouho.“ Dowrich se usmál a naklonil se blíž. „Můžu ti prozradit pár věcí o některých našich spolucestujících. Bude tě to zajímat, starouši, to ti slibuju.“

Dowrich mávl rukou na rozloučenou a odešel. Gallagher se za ním díval. *Předstíral, že je překvapený, že mě vidí, ale myslím, že moc dobře věděl, že tu jsem. Co tady dělá?*

Gallagher ještě chvíli stál a mračil se, pak Dowriche pustil z hlavy a vydal se hledat Harryho Chalfonta.

Chalfont našel v kužárně, vkusně zařízené místnosti obložené dřevem na horní palubě lodi, vysoko nad čarou ponoru. Muži seděli v kožených křeslech a zdánlivě bezstarostně si četli noviny. V místnosti se vznášel namodralý doutníkový kouř. Přestože bylo pozdní ráno, elektrické lampy ještě svítily a jejich hřejivé světlo se střetávalo se studenými šedými paprsky pronikajícími okny a prosklenou kupolí.

*Lusitania* proploovala zátokou Upper New York, Manhattan už dávno nechala za sebou a z přídě byl teď vidět úzký průliv. Nad řekou kroužili rackové jako bílé obláčky na pozadí tmavých mraků hnaných prudkým severním větrem.

Chalfont se opíral o bar a studoval sklenku whisky. Šedé vlasy mu vzadu přesahovaly límec, na hřbetech chvějících se rukou svítily stařecké skvrny. Ve vráscité tváři stále ještě přetrvávaly náznaky někdejší elegance. Gallagher věděl, že jeho žena zemřela před třemi lety na rakovinu a její ztráta ho těžce zasáhla.

Otočil se, když k němu Gallagher přistoupil a pozvedl sklenici na pozdrav. „Připojíte se ke mně?“

„Kávu, prosím,“ požádal Gallagher barmana. Podíval se na sklenku v Chalfontových rukou. „Není na whisky trochu brzy?“

„Možná. Ale co na tom záleží? Byl jsem suspendován, nemám žádné povinnosti. Alespoň dokud nedorazíme do Liverpoolu.“

Barman postavil před Gallaghery šálek kávy. Ten si do něj nalil mléko ze stříbrné konvice a zamíchal ho. Chalfont počkal, až barman odejde.

„Můžu se na něco zeptat?“ pokračoval, když osaměli.

„Samozřejmě.“

„Proč mě eskortujete tímhle způsobem? Proč mě jednoduše nezatknete a nepošlete v řetězech zpátky do Anglie?“

Gallagher se napil kávy. „Správná otázka,“ řekl. „Přesně tohle chtěl sir Courtenay Bennett udělat, ale my jsme to odmítli.“

Bennett byl britským konzulem v New Yorku a ještě před dvěma dny byl Chalfont jeho vicekonzulem. „Proč?“ podivil se Chalfont.

„Protože ještě nevíme, jestli jste vinen,“ odpověděl Gallagher. „Nebo z čeho byste mohl být obviněn.“

„Ale vaši kamarádi ze zvláštního oddělení na mě budou čekat na molu v Liverpoolu, že? A téměř jistě mě zatknou a odvezou na nějaké tiché místo na venkově, kde mě nikdo neuslyší křičet, až mi budou trhat nehty, dokud jim neřeknu, co chtějí slyšet. Je to tak?“

„Možná.“

„Vy to nevíte?“

„Mám rozkaz dopravit vás do Liverpoolu. Co se stane potom, není moje starost.“

Nebyla to tak docela pravda, protože rozkaz, který měl v kapse, jasně říkal, že má o tom, co Chalfont udělal a proč, během plavby zjistit co nejvíc. Ale byla by chyba mu to prozradit. Chalfont se napil whisky. „No... aspoň mi zbývá ještě týden svobody. Ubytování v první třídě a tři jídla denně. To bych neměl reptat, co?“

„Užívejte si, dokud to jde,“ souhlasil Gallagher.

Zaoceánská loď právě proplouvala průlivem Narrows a mířila k dlouhé písčné kose Sandy Hook, která se v dálce zpola ztrácela v mlze. Světla majáků blikala a jejich paprsky se prodíraly šerem. „Bude se vám po New Yorku stýskat?“ zeptal se Gallagher.

„Ne.“

„Ne? Strávil jste tu dva roky, jistě jste si tu našel nějaké přátele. Nemrzí vás, že se s nimi už nesetkáte?“

„Milý příteli,“ povzdychl si Chalfont s náznakem hořkosti v hlase, „pokud mě události posledních měsíců vůbec něčemu naučily,

pak právě tomu, že žádné přátele *nemám*. Ani v New Yorku, ani nikde jinde.“

Gallagher nechal uplynout několik vteřin. „Ano,“ přikývl nakonec, „zdá se, že máte pravdu. Nikdo vaši verzi událostí nepotvrdil. Nikdo se nepostavil na vaši stranu, že?“

„Ne. Docela rádi mě předhodili lvům.“

„To mě překvapuje. A co Frederick Hansen, obchodník se zbraněmi? Byli jste si blízcí. Proč se vás nezastal?“

„Nevím, o kom mluvíte.“

„Opravdu? Možná ho znáte pod jeho pravým jménem. Kapitán Franz von Rintelen z Nachrichten Abteilung, německé námořní zpravodajské služby. Říká vám to něco?“

„Jděte k čertu!“ vyštěkl Chalfont, dopil sklenici, otočil se a vyšel z místnosti. Gallagher ho bez hnutí sledoval pohledem. *Lusitania* byla sice velká loď, ale existovalo na ní jen málo míst, kde se mohl člověk schovat. A on je všechna znal. Mohl počkat.

Právě proplouvali kolem písčité kosy Sandy Hook a chráněné vody zálivu Lower Bay pomalu mizely za zádi. Příď *Lusitanie* se na otevřeném Atlantiku zvedala, jak rozrážela dlouhé vlny, břidlicově šedé a pokryté lesklými hřebeny pěny. Gallagher kývl na barmana, aby mu donesl další kávu. Když ji pokládal na barový pult, šálek na talířku zacinkal. „Jste na *Lusitanii* poprvé, pane?“ zeptal se barman.

„Ne,“ odpověděl Gallagher a zamíchal si kávu. „Už jsem se na ní plavil.“

Barman přikývl. „Moc se tu toho nezměnilo, že, pane?“

Gallagher se pousmál. „Ano i ne. Tváře se mění, loď zůstává stejná.“

„Jistě, pane.“ Barman, který doufal ve spopitné, se vzdálil. Gallagher se rozhlédl po místnosti. Většina mužů byla stále zahleděná do

novin. Jeden z nich, plešatý s pečlivě zastřiženým černým knírem, četl nějaký dokument a dělal si poznámky na okraj papíru. U okna hráli čtyři muži karty, na stole před nimi stály skleničky s brandy. Jeden z nich měl křiklavou vestu a ještě křiklavější hlas. *Už se tu zabydleli*, pomyslel si Gallagher. Stejní muži tady budou hrát poker každý den, další sem budou chodit číst ty samé zastaralé noviny. Budou vídat stejné tváře na stejných místech, v kužárně a salonu, jídelně a knihovně, na malém plovoucím ostrůvku civilizace uprostřed širého oceánu. Někteří se mezi sebou pohádají, někteří budou mít milostné pletky, někteří možná zemřou.

A na konci plavby nás čeká válečná zóna.

*Nemá smysl si s tím teď lámat hlavu*, řekl si. Ale na budoucnost se nedalo nemyslet. Věděli to i lidé kolem něj, viděl to i ve tváři barmana, který pečlivě leštil pult, na nejistých rukou některých čtenářů novin, na způsobu, jakým jeden z hráčů pokeru pevně svíral karty a neustále se díval z okna. Jen muž, který četl dokumenty, vypadal nezúčastněně. Gallaghery zajímalo, kolik z jeho spolucestujících si skutečně uvědomuje, jakému riziku čelí, a zda svého rozhodnutí nastoupit na loď nelitují. Jak zmínil Hamilton, mnoho dalších cestujících, kteří již měli zakoupené lístky, se rozhodlo na palubu *Lu-sítanie* nenastoupit.

*Šest dní, než se dostaneme do britských vod... do válečné zóny*, pomyslel si. *Šest dní čekání.*

## 2

SOBOTA 1. KVĚTNA 1915

19:25 HOD.

„Monsieur Gallagher!“ pozdravil ho vrchní, usmál se a uklonil. „Je mi potěšením!“

„Také vás rád vidím, Maurici. Jak se vám daří?“

Lustry v jídelně první třídy zářily, velká okna poskytovala ničím nerušený výhled na tmavnoucí moře. Nad hlavami hostů se klenula kupole zdobená bílými a zlatými ornamenty ve stylu Ludvíka XVI. Na zdech visely velké obrazy zasazené do zlacených rámců. Byl tu poměrně velký pohyb lidí, žen v elegantních šatech a s třpytícími se šperky, mužů v tmavých oblecích, číšníků v bílých sakách roznášejících jídlo na stříbrných servírovacích tácech.

Maurice mávl rukou a rozhlédl se po místnosti. „Jsem velmi znepokojen, příteli. Ta odporná válka rozvrátila celý svět. Nic už není, co bývalo. Z cestujících je cháttra, a to spropitné!“ Maurice obrátil oči v sloup. „Dovedete si představit, jak asi teď vypadá, že? Jak má člověk vyžít?“

„To mě mrzí,“ odpověděl Gallagher.

„Proč se omlouváte? Není to vaše vina. Pojdte, dovedu vás k vašemu stolu. Jak jste si přál, usadil jsem pana Chalfonta k vám. Monsieur Hamilton mě upozornil, abych se raději nevyptával.“

„Bude to tak lepší.“

„Nicméně pokud mi ten důvod chcete sdělit, rád si ho vyslechnu. Jsem jedno velké ucho, jak říkáte vy Angličané.“

„Promiňte, přáteli, ale nemohu vám nic říct.“

„To je další věc, kterou na téhle válce nesnáším. Příliš mnoho tajemství.“ Maurice se zastavil u velkého kulatého stolu se sněhobílým ubrusem, křišťálovými sklenicemi a stříbrnými přístroje. „Myslím, že u stejného stolu jste seděl i tehdy před lety při první plavbě *Velké Lucy*.“

„Máte pravdu, Maurici,“ zašeptal Gallagher.

Posadil se a Maurice se uklonil. „Přinesu vám sklenku šampaňského. Na účet podniku.“

„Dal bych přednost sklenici vody.“

Maurice na něj zíral. „Neříkejte mi, že se z vás stal abstinent. *Mon dieu*, svět se opravdu blíží k zániku.“

Maurice odešel a Gallagher chvíli seděl a usmíval se. Nestal se z něj žádný abstinent, ale pil mnohem méně než dřív, zejména krátce po Roxanině smrti, kdy mu alkohol připadal jako jediný způsob, jak se vyrovnat se životem. Časem si uvědomil, že to není dobrá cesta, ale stálo ho to dost bolesti a úsilí, než dal svůj život zase do pořádku.

Podíval se na stůl a židle, připevněné k palubě, ostatně jako všechn nábytek na lodi, aby se za špatného počasí nepohyboval. Někdy viděl Roxanu Felixovou na jevišti a stejně jako diváci po celé Evropě a Americe byl uchvácen její krásou a půvabem, její schopností přirozeně se vžít do postav a přivést je k životu. A pak ten večer, kdy *Lusitanie* poprvé vyplula z Liverpoolu, uslyšel její hlas znovu. Ne na jevišti, ale přímo vedle sebe: *Je toto místo volné?* ukázala na židli vedle něj. Ve vzpomínkách stále slyšel cinkot skleniček, její zvukný hlas a zvonivý smích. Toho večera ji přestal uctívat jako herečku a bohyni jeviště a začal ji vnímat jako ženu – lidskou, křehkou, omylnou a velmi podobnou jemu samému.

*Kdybych věděl, jak to dopadne, zamiloval bych se do ní?*

A jiný vnitřní hlas mu napovídal: *Měl bys na výběr?*

Někdo se posadil naproti němu. Zvedl hlavu a spatřil Chalfonta. Oči měl přivřené a vrásky ve tváři hlubší než obvykle. Gallagher odhadoval, že hodně pil, ale seděl vzpřímeně jako gardista a jeho hlas zněl vyrovnaně. Elegantně střižený oblek byl jistě šitý na míru, bílou košili měl naškrobenou a uzel na bílé vázance neměl chybu.

„Dobrý večer, drahý příteli. Předpokládám, že je vaší povinností dělat mi u večere společnost, abyste na mě mohl dohlédnout. Jistě nestojíte o to, abych někde dole v podpalubí plánoval vzpouru, že?“

„Jistě,“ přikývl Gallagher.

Paluba pod nohama se jim zachvěla, když se příd' *Lusitanie* zakousla do větší vlny, a příbory zacinkaly. „Musím se omluvit za své předchozí chování,“ pokračoval Chalfont. „Bylo to hrubé a zbytečné. Vím, že jen děláte svou práci.“

„Samozřejmě.“

„Dovolte mi tedy, abych nám to oběma usnadnil. Dávám vám své džentlenské slovo, že během cesty nebudu dělat potíže a ani vás obtěžovat. Jsem s tím smířen, ať už mě v Liverpoolu čeká jakýkoli osud.“

„Díky.“ Gallagher si ho chvíli prohlížel. „Ať se stane cokoli, bude s vámi jednáno spravedlivě.“

„To rád slyším. Uvidíme, zda vám vaši nadřízení dovolí tento slib dodržet. Ale proti vám, milý příteli, nic nemám.“

„Dobrý večer,“ ozval se další hlas, tentokrát s výrazným americkým středozápadním přízvukem. „Je některé z těchto míst volné?“

Byl to ten plešatý muž s knírkem, který byl dopoledne v kužárně. Měl na sobě střízlivý oblek s bílou košilí a černou kravatou, což ostře kontrastovalo s Chalfontovou zdrženlivou okázalostí. Chalfont mávl rukou. „Prosím, připojte se k nám. Posadte se, kam chcete.“

Muž se posadil a opřel se. Paluba se mírně houpala, ale číšníci mezi hosty pobíhali s lehkostí zrozenou z dlouhé praxe, stříbrné

podnosy se v jejich rukou ani nepohnuly. „Jmenuju se Schurz,“ představil se. „Jsem inženýr konzultant.“

Gallagher přikývl a představil se: „Gallagher. A tohle je pan Chalfont, britský vicekonzul v New Yorku.“

„Bývalý,“ opravil ho Chalfont a uklonil se. „Byl jsem ze své funkce odvolán.“

Jiný muž by možná vyjádřil lítost, Schurz se dál tvářil nepřítomně. „Proč?“ zeptal se.

„Jasná světla New Yorku mi připadala až příliš zářivá. Vaše jméno je mi povědomé, pane Schurzi. Jste členem Deutscher Bund?“

„Jsem,“ odpověděl Schurz trochu strnule. „Ale nevzpomínám si, že bych tam slyšel vaše jméno, pane Chalfonte.“

„Občas jsem se tam zastavil, ta jejich pálenka byla podle očekávání vždycky výborná. Což mi připomíná,“ Chalfont se rozhlédl po jídelně, „nevím, jak vy, ale já bych si dal něco k pití. Který číšník má na starosti náš stůl, co myslíte?“

Schurz byl stále nesyť. „A vy, pane Gallaghere? Jaké je vaše povolání?“

Takovou otázku mohl položit jen Američan. „Jsem z ministerstva financí,“ odpověděl Gallagher. „Přesněji řečeno, z úřadu generálního pokladníka.“

Bylo to užitečné krytí, neboť nikdo, dokonce ani ve zbytku britské vlády, s jistotou nevěděl, co má vlastně takový úředník v popisu práce. Schurz se o to pokusil. „Je ta práce zajímavá?“

„Ne,“ zabručel Gallagher. „Právě naopak.“

„Tak proč to děláte?“ podivil se Schurz.

Gallagher se usmál. „Tuhle otázku si také často kladu.“

Chalfont upoutal pozornost číšníka a objednal si pití. „Dá si ještě někdo něco?“

„Skotskou se sodou,“ řekl Schurz a odmlčel se. Gallagher ho pozoroval. Proč se ale Chalfont zmínil o Deutscher Bund, německo-

-americkém společenském a vzdělávacím klubu v New Yorku? Gallagher to místo znal. Jeho členové po večerech navštěvovali přednášky o Goethovi a zasvěceně hovořili o německém preromantickém literárním hnutí *Sturm und Drang* a nazarénismu v malířství, ale většina z nich Německo nikdy nenavštívila. Přes den se v klubu scházeli hlavně obchodníci uzavírající mezi sebou obchody. Proč tedy tato otázka Schurze tak zarazila?

Někdo si odkašlal. Gallagher se otočil a spatřil Jamese Dowriche, jak se na ně dívá. „Myslím, že tohle asi bude můj stůl,“ řekl muž. „Je tu ještě volno?“

„Posaďte se, kam chcete, milý příteli,“ vyzval ho Chalfont. „Právě si objednáváme nápoje. Co si dáte?“

„Skotskou, čistou.“ Dowrich se posadil o dvě místa dál od Gallaghera. „To je ale náhoda, co? Nedošlo mi, že sedíme u jednoho stolu, Pate.“

Gallagher si byl docela jistý, že o žádnou náhodu nejde. Maurice proslul tím, že bral úplatky. Za normálních okolností by člověka nepřekvapilo, kdyby se zčistajasna objevil zapomenutý kolega a představil se, ale teď nebyla normální doba a Gallagher měl v popisu práce podezřívat každého. Představil Schurze a Chalfonta. Schurz strnule přikývl a rozhlédl se po místnosti. Chalfont vytáhl z kapsy stříbrnou krabičku, zapálil si cigaretu a vypálenou sirku odhodil do popelníku. Během chvilky jim číšník donesl nápoje a Dowrich pozvedl sklenku. „Tak na zdraví,“ řekl, usmál se a z jeho široké tváře čísela dobrá nálada. „Dnes odpoledne jsem tě hledal, Pate. Chtěl jsem si s tebou popovídat.“

„Zůstal jsem ve své kajutě,“ odpověděl Gallagher. „Omlouvám se, nejsem moc společenský, navíc jsem měl nějakou práci.“ Potřeboval čas, aby si promyslel, jak naložit s Chalfontem. Nebo si to alespoň namlouval, protože ve skutečnosti chtěl jen uniknout tísnivé atmosféře na lodi. „A co dnes večer, po večeři?“

Dowrich zavrtěl hlavou. „Obávám se, že to nepůjde, mám už svůj program. Řekněme zítra ráno? Po snídani si najdeme klidné místo a promluvíme si.“

Významně se na Gallaghera podíval. „Tohle se ti vyplatí, Pate. Myslím to vážně.“

„Dobrý večer, pánové.“

Ke stolu si přisedl další muž. Na rozdíl od Schurze nebo Dowricha se neptal, které místo je volné, prostě si vybral to, které mu nejlépe vyhovovalo, a obsadil je. Byl vysoký a v mládí nejspíš vypadal dobře, ale teď měl tváře oplácané a počínající podbradek. Přesto však byl svým způsobem pohledný. Gallaghera napadlo, že to bude typ člověka, který se na sebe rád dívá do zrcadla. Jeho oblek na míru vypadal ještě dražší než Chalfontův a diamanty na manžetových knoflíčcích musely vážit každý téměř karát.

Muž zvedl jídelní lístek a začal ho studovat. Nepředstavil se, protože to ani nepotřeboval. Díky novinám byla jeho tvář stejně známá jako tvář prezidenta Spojených států. Ostatně jeho fotografie spolu s prezidentem Wilsonem byla na obálce posledního vydání *New York Illustrated Press*. Jmenoval se Edwin Peabody Franklin a byl to nejslavnější průmyslník své doby, dost možná všech dob. Před dvaceti lety založil malou společnost Western Harvester, která vyráběla traktory a zemědělskou techniku, a během dvou desetiletí z ní udělal globální gigant s dceřinými společnostmi na všech kontinentech. Jeho nejslavnější produkt, traktor Sultan HC-40, byl k vidění v kanadských lesích i na ukrajinských pšeničných polích, na francouzských vinicích a siamských rýžových polích. Byl skutečným králem sériové výroby, jeho závod v Evanstonu ve státě Illinois byl svatyní, jakýmsi poutním místem pro další velkopřůmyslníky z celého světa, kde se mohli učit od skutečného mistra. Jeho knih o filozofii průmyslu se po celém světě prodaly miliony. Jeden z recenzentů o něm napsal, že je „nový typ kapitána průmyslové

výroby pro novou dobu, dravý v soutěži, ale soucitný ke svým zaměstnancům, s ostřížím zrakem sloužící veřejnému blahu“.

Gallagher si uvědomil, že to je také muž, kterého ráno slyšel, jak se dožaduje místa u kapitánova stolu. Pravděpodobně považoval ostatní hosty u stolu číslo dvacet dva za někoho, kdo není hoden jeho společnosti. Proč v tom případě nepodplatil Maurice, aby si vymohl lepší místo? Možná to udělal, ale za podmínek, které vrchního urazily. Maurice byl sice prodejný, ale měl také svou hrdost.

Schurz si odkašlal. Ke Gallagherovu překvapení vstal, naklonil se přes stůl a natáhl k novému hostu ruku. „Rád vás poznávám, pane Frankline. Jsem Charles Schurz, inženýr konzultant.“

Franklin nezvedl oči od jídelního lístku. „Ano, slyšel jsem o vás. Ten kouzelník s časem.“

To odmítnutí bylo záměrné a bolestivé. Schurz pomalu stáhl ruku. „Omlouvám se, pane,“ řekl strnule. „Nechtěl jsem se vnučovat. Jen jsem si myslel, že...“

„... že mě vaše pověst odborníka na efektivitu práce ohromí? Ne, pane Schurzi, znám vaši práci a hnusí se mi. Vaše metody efektivy a takzvané vědecké principy řízení jsou destruktivní a já je rozhodně ve svých továrnách a provozech zavádět nebudu. Lidé jako vy se stopkami a logaritmickými pravítky v rukou a ohánějící se Ganttovými diagramy a tabulkami ničí samotné základy práce.“

„A co je tedy hnacím motorem ve vašich fabrikách?“ zeptal se Harry Chalfont a v zarudlých očích se mu pobaveně zabýsklo.

Kolem stolu prošla mladá žena, štíhlé tělo v bílých hedvábných šatech, boky se jí mírně pohupovaly. Byla vysoká, měla světlé vlasy a Gallagher na okamžik zahlédl její roztomilý, téměř dětský obličej. Nepodívala se na ně, ale Franklin ji sledoval očima, než přešla místnost a posadila se ke stolu na vzdálenější straně, skrytému před zraky ostatních strážníků.

„Mluvím o lidech, pane,“ odsekl Franklin. „Muži a ženy, ti jsou páteří průmyslu. Práce lidí je zdrojem veškerého našeho bohatství, naší osobní i národní prosperity. Jejich práce je vznešená a účtuhodná a my jako průmyslníci máme svatou povinnost jejich důstojnost respektovat. Ale pan Schurz a ti jeho *efektivní* inženýři jim tuto důstojnost berou. Kdybychom ty jejich *metody* ve svých továrnách zavedli, mohli bychom rovnou proměnit dělníky ve stroje, protože už by jim nezbyla žádná lidskost.“

„To není pravda!“ Schurz se už nedokázal ovládnout. „Ano, snažíme se zavádět nové metody práce, aby byla efektivnější, ale děláme to pro dobro zaměstnanců! Díky našim výsledkům se udělá mnohem víc práce, zaměstnanci jsou méně unavení, produktivnější a vydělají si víc peněz. Je to ku prospěchu samotných dělníků!“

„A tím, že nad nimi stojíte a říkáte jim, co a jak mají dělat, tím, že z jejich práce děláte jen řadu monotónních úkonů, které provádějí naprosto mechanicky, ničíte jejich hrdost na svou práci a zbavujete je svobodné vůle. Ne, pane Schurzi, to si nenechám líbit. Raději bych do jedné ze svých továren pustil Belzebuba a jeho ďábly než nějakého vašeho experta na efektivitu.“

„Jde o soukromou hádku?“ ozval se suchý a nakřáplý ženský hlas. „Nebo se můžou přidat i ostatní?“

Žena, která se na ně shora dívala, vypadala na čtyřicet. Teprve když si ji Gallagher prohlédl pozorněji, uvědomil si, že je ve skutečnosti o něco mladší. Měla na sobě šaty z mátově zeleného hedvábí jednoduchého střihu a jejími jedinými šperky byly zlatý snubní prsten bez kamínku a poněkud strohý náhrdelník ze skleněných korálků. Rovné tmavé vlasy měla na temeni hlavy stažené do drdolu. V koutcích úst jí pohrával lehký úsměv.

Muži se opožděně zvedli, Schurz se opřel rukou o stůl, neboť se loď zrovna zhoupala, a Franklin vysekl nenápadnou poklonu. „Odpustte, madam. Poctíte nás svou přítomností u večeře?“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Smrt na parníku***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.